

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Dispvatio XIX. De Cognatione legali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)

DIFFICULTAS V.

Virum qui per procuratorem seu substitutum exercet munus patris, contrahat cognationem spirituales.

Sancius.
Henriq.

Sancius lib. 7. d. 59. & Henriquez lib. 11. negant. Primò, quia iura, quibus dicta cognatio inducitur, requirunt ad id factum patris, quem non habet qui per procuratorem tenet aut suscipit. Secundò, quia qui tribuit commissionem ad baptizandum, non contrahit cognationem ex Baptismo facto à suo commissario, ergo.

Rebellus.
Ægidius.
Basilus.

Rebellus verò lib. 3. q. 6. Ægidius d. 32. num. 4. & Basilus c. 39. asserunt, & merito: quia qui per procuratorem exercet munus patris, per eum tenendo aut suscipiendo, verè & valide exercet illud, ut generaliter constat ex eo, quòd quilibet potest per alium, quod potest per se ipsum, quando iure aliquo non cauetur, ut nò cauetur in presenti materia. Ex quo constat ad priorem rationem aduersariorum. Et ad posteriorem, concedendo Antecedens, negamus Consequentiam, ob manifestum discrimen; quia qui baptizat ex licentia seu ex commissione alterius, non baptizat nomine illius, eum representans, & ut eius procurator, neque dicitur per illum baptizare, sed tantum ut minister Christi & Sacramenti, quamvis ex licentia alterius.

Sancius.
Henriquez.
Ægidius.
Basilus.

Addimus, ut contra Sorum & Toletum docent Sancius, Henriquez, Ægidius & Basilus, ipsum procuratorem non contrahere dictam cognationem; quia quamvis ipse immediatè teneat, non tamen suo nomine, sed alieno, & ita ipse non dicitur patris, secus qui baptizat ex licentia seu commissione alterius, quia iste non baptizat nomine committentis, sed proprio, tamquam verus minister ad id à Christo designatus, ac proinde iste illam contrahit.

DIFFICULTAS VI.

Virum ex Baptismo non solemni priuatim facto priatur cognatio spiritualis, tam in patris quam in baptizante.

Nauarrus.
Ægidius.

Circa prius Nauarrus cap. 22. num. 40. Ægidius d. 32. num. 59. & Basilus c. 40. docent,

patrum etiam in Baptismo priuatim facto (ut quando ob necessitatem domi fit) contrahere cognationem, quia tunc pater verè tenet aut suscipit.

Sorum verò in 4. dist. 42. quæst. 1. artic. 2. Sancius lib. 7. dub. 62. & Suarez 3. part. quæst. 67. art. 8. dub. vltim. docent, patrum in Baptismo priuatim non contrahere cognationem, & merito: quia tentio & susceptio baptizati in Baptismo instituta est ab Ecclesia ut cærimonia in solemni Baptismo, ut ad eius solemnitate inuenit; ergo quando Baptismus non est sollemnis, tentio aut susceptio (quæ tunc non est necessaria) si fit, non est cærimonialis, neque fit eo modo quo cærimonialis est; quia non fit ut est instituta ab Ecclesia in Baptismo, videlicet sollemni, ob eius solemnitate; ergo ex eo actu non oritur cognatio, quia hæc tantum oritur ex eo ut cærimonialis, & ut instituta ab Ecclesia, quamvis non fiat ex intentione, & de eo ut sic loquuntur iura inducunt cognationem ex illo.

Addimus, ut optimè Sancius contra Suarez, id esse verum, etiam si qui in Baptismo priuatim tenet, intendat exercere munus patris; quia ex intentione non fit actum illum esse cærimoniale, & fieri ut cærimoniale, quia non fit eo modo quo institutus est ab Ecclesia.

Circa posterius conueniunt communiter Doctores, baptizantem, etiam priuatim, quantum laicum, & in extrema necessitate, contrahere dictam cognationem. Ita Sancius disp. 62. quia iura, quibus dicta cognatio inducitur, absoluit loquuntur de baptizante, nullum excipiendo, quamvis in cap. fin. de Cognatione spirituali, in narratione facti fiat mentio de baptizante qui fuit Sacerdos. Fatemur, in can. *Ad limina*, 30. quæst. 1. excipi parentes in necessitate proprium filium baptizantes, non quantum ad non dimittendum matrimonium subsequens (ac proinde pater, qui proprium filium ex concubina baptizat in necessitate, nequit cum illa valide contrahere) sed tantum excipiuntur, ne ob actum misericordie præceptum priuentur iure petendi, quo in can. 1. & 2. 30. quæst. 1. antiquius priuabantur; eo tamen iam non priuari parentes, quamvis absque necessitate, & absque ignorantia proprium filium baptizent, diximus Dispensatione x. Difficultate vi.

DISPUTATIO XIX.

De Cognatione legali.

DIFFICULTAS I.

Quid & quotuplex sit Cognatio legalis.

ADOPTIO (ex qua oritur cognatio legalis) est extranea personæ in filium, vel nepotem, vel deinceps, legitima assumptio. Dicitur extranea persona, id est, personæ quæ non originatur naturaliter ab adoptante. Dicitur legitima assumptio, id est, secundum leges. Dicitur in filium, vel nepotem, vel deinceps, quia adoptio secundum leges non

fit in patrem, aut in fratrem, & ideo adoptio dicitur imitari naturam, secundum quam pater generat filium, ob quod etiam dicitur generatio legalis.

Adoptio autem est duplex, vna Perfecta, quæ arrogatio dicitur, quia adoptatus transit in potestatem adoptantis, & fit heres illius necessarius, etiam ex testamento, & tantum fit auctoritate supremi Principis: altera est Imperfecta, seu simplex, quæ nomen adoptionis retinet, quia adoptatus non transit in potestatem adoptantis, quia peteam assumitur in filium ille, qui est sub potestate sui patris carnalis, & non est heres necessarius.

rius ex testamento, sed tantum ab intestato, & fieri potest auctoritate magistratus inferioris Princeps.

2 Hoc ergo supposito, circa prius, cognatio legalis est *propinquitas ex adoptione pronemans*.

Circa posterius, triplex est species cognitionis legalis, alia in linea recta inter adoptantem & adoptatum, cuius fit mentio in Iure Cæsareo & Castella; alia in linea transversa seu laterali, inter adoptatum & filios carnales adoptantis, cuius fit mentio in Iure Cæsareo & Canonico; alia quasi affinitas inter adoptantem & uxorem adoptati, & e contra inter adoptatum & uxorem adoptantis, cuius mentio fit in Iure Cæsareo & Castella, de quo videri potest Sancius lib. 7. d. 63.

DIFFICULTAS II.

Virum Cognatio legalis dirimat Matrimonium.

3 Conueniunt Doctores, cognitionem legalem, ortam ex adoptione, dirimere matrimonium, non Iure naturali, ut patet, sed positio. Ecclesiastico, ut constat ex can. *Ita diligere*. & ex can. *Per adoptionem*. 30. quaest. 3. & ex cap. vnico de Cognatione legali, approbantibus leges Cæsareas, quibus dicta cognatio dirimens fuit primò introducta.

Est tamen difficultas Primò, An cognatio, orta ex adoptione imperfecta, dirimat matrimonium.

Sancius lib. 7. disp. 63. Henriquez lib. 12. c. 12. Egidius d. 32. num. 34. & Ochagua quaest. 58. negant; quia cum matrimonium sit res fauorabilis, Iura illud dirimentia ob adoptionem restringi debent ad perfectam. Imò addit Ochagua, non impedire matrimonium.

Toletus verò lib. 7. cap. 4. Rebellus lib. 3. quaest. 7. & Basilius cap. 4. t. affirmant, & merito: quia Iura quibus ex adoptione inducitur cognatio legalis dirimens matrimonium, loquuntur de adoptione absoluta, & absque distinctione aliqua; adoptio autem imperfecta, quamuis sit imperfecta, est tamen absoluta, & verè, & propriè adoptio; vnde dicta Iura non sunt restringenda ad cognitionem legalem ex adoptione perfecta.

4 Secundò est difficultas, An cognatio legalis secundum omnes tres suas species dirimat matrimonium.

Conueniunt Doctores, cognitionem legalem in linea recta dirimere matrimonium, ut constat ex can. *Ita diligere*. Idem quoque, paucis quibusdam exceptis, docent reliqui Doctores de secunda specie, nempe de cognatione legali in linea transversa, & etiam de tertia specie, nempe de affinitate legali, quòd scilicet etiam dirimat matrimonium, ut constat ex cap. vnico de Cognatione legali, & ex can. *Per adoptionem*. 30. quaest. 3. ubi approbatur impedimentum cognitionis legalis, quasi in communi, & specialiter secunda species: & non obstat, quòd Iure scripto Canonico tertia species non sit specialiter approbata; quia sufficit quòd sit approbata sub cognitione legali, quasi in communi; præsertim quòd omnes tres species approbatæ sunt consuetudine scita à Romanis Pontificibus, ut aduertit Sancius num. 17.

Obseruandum est, cognitionem legalem aduenientem matrimonio iam contracto, non impedire petitionem debiti, ut aduertunt Sancius & Basilius, quia id nullo Iure capietur.

DIFFICULTAS III.

In quoto gradu, & quousque cognatio legalis duret, & dirimat Matrimonium.

6 Circa prius conueniunt Primò Doctores, affinitatem legalem, quæ est tertia species, tantum dirimere matrimonium adoptantis cum uxore adoptati, & e contra matrimonium adoptati cum uxore adoptantis, quia istæ tantum personæ Iure exprimuntur, & redduntur inhabiles.

Conueniunt Secundò, cognitionem legalem in linea transversa, quæ est secunda species, dirimere matrimonium personæ adoptatæ cum filiis, aut filiabus carnalibus adoptantis; quia personæ istæ Iure ipso dirimente assignantur.

Est tamen difficultas, An inter adoptatum & adoptatam ab eodem adoptante sit cognatio legalis dirimens matrimonium.

Petrus Ledesma quaest. 57. art. 3. & Ochagua quaest. 58. affirmant, sed absque Iure aliquo, & Ochagau. idè Sancius disp. 63. Henriquez, Rebellus & Basilius meritò negant.

Conueniunt Tertio Doctores, cognitionem legalem in linea recta, quæ est prima species, dirimere matrimonium inter adoptantem & adoptatum, quia personæ istæ Iure ipso dirimente exprimuntur.

Est tamen difficultas, An dirimat etiam inter aliquas alias personas.

Antoninus 3. par. tit. 1. cap. 13. docet, contrahi, & dirimere inter adoptantem ex vna parte, & inter adoptatum eiusque descendentes in infinitum, ex altera. Nauarrus cap. 22. num. 45. Toletus & Basilius docent, contrahi, & dirimere inter adoptantem ex vna parte, & inter adoptatum eiusque descendentes vsque ad quartum gradum, ex altera. Henriquez lib. 12. cap. 12. inter adoptantem ex vna parte, & inter adoptatum eiusque filios ex altera.

Sancius verò disp. 63. num. 34. docet contrahi, & dirimere inter adoptantem ex vna parte, & inter adoptatum eiusque descendentes qui erant sub potestate adoptati, quando fuit adoptatus, ex altera, & merito: quia dicta cognatio contrahitur & dirimit inter adoptantem & adoptatum, ut Iure ipso exprimitur; adoptatæ autem aliquæ personæ, etià censentur adoptari omnes personæ quæ erant sub potestate illius quando illa adoptabatur, ut exprimitur in L. *Si pater familias*. ff. De adoptionibus. Quòd verò non protrahatur ad alios descendentes personæ adoptatæ, constat; quia Iure, quo dicta cognatio inducitur, nulla alia persona exprimitur, nisi adoptans & adoptata, & nulla persona descendens censetur adoptata, nisi quæ erat sub potestate personæ adoptatæ quando adoptabatur.

8 Circa posterius conueniunt Primò Doctores, primam speciem lineæ rectæ, & tertiam affinitatis legalis, semel contractas, semper & in perpetuum durare, & dirimere matrimonium, etiam si adoptio legitimè cesset, ut constat ex L. *Quin* etiam.

etiam. & ex L. *Adoptiuus*. ff. De ritu nuptiarum, quæ approbatæ sunt Iure canonico tam consuetudine introducto, quam scripto in can. 1. 30. quæst. 3.

Conueniunt Secundò, cognationem legalem in linea transuersa, quæ est secunda species, tamdiu tantum durare, & consequenter etiam dirimere,

quamdiu durat adoptio, & quamdiu filij sue naturales siue adoptiui sunt sub potestate adoptantis, ut constat ex cap. vnic. de Cognatione legali, & ex dicto can. *Per adoptionem*. Vnde ut frater carnalis ducat sororem adoptiuam, sufficit aut quod adoptio cesserit, aut quod alteruter emancipetur, quod definit esse sub potestate adoptantis.

DISPUTATIO XX.

De Affinitate.

DIFFICULTAS I.

Quid sit Affinitas, & quid ad eam requiratur.

CIRCA prius, affinitas (quæ dicitur, quasi finium consanguinitatis unitas, seu sanguinum consinitas) est personarum propinquitatis, ex copula carnali proveniens, omni carens parentela (id est, non egens coniunctione consanguinitatis ut contrahatur, quamvis possit esse cum illa;) ex eo enim, quod vir & femina mediâ copulâ fiant, una caro & vnus sanguis, consanguinei vnus fiunt propinqui & affines alteri, & econtrâ, & non ipse vir & ipsa femina qui fuerunt carnaliter commixti, qui potius sunt stipites seu truncus, unde sumitur initium affinitatis.

Vnde quolibet mortuo, in eius consanguineis perseverat affinitas cum altero superstite; quia quamvis tunc deficiat persona quæ fuit origo & principium affinitatis, non tamen deficit subiectum affinitatis originatæ seu inductæ, & terminus illius.

Quia ergo affinitas oritur ex coniunctione seu commixtione carnali in consanguineis vnus cum altero, cum quo fuit carnaliter coniunctus, idè ex numero graduum consanguinitatis, & ex eius lineis computandi sunt gradus affinitatis, & assignandæ sunt lineæ illius. Vnde ex copula Petri, qui est filius Pauli, cum Maria, oritur in Paulo patre affinitas in primo gradu lineæ rectæ cum Maria, nempe socii cum nuru; & ex copula Petri fratris Pauli, cum Maria, oritur in Paulo fratre affinitas in primo gradu lineæ transuersæ cum Maria, nempe leuiri cum glorie.

Circa posterius conueniunt Doctores contra Michaëlem Medinam lib. 5. de Sacrorum hominum continentia, cap. 76. copulam absque seminis intransmissione non sufficere ad affinitatem; quia affinitas ex eo solum oritur, quod sanguis viri (id est semen, quod honestiori nomine dicitur sanguis, quia proximè fit ex sanguine) & sanguis menstruus feminae, aut eius semen, commisceantur intra matricem ipsius feminae, ut tradit Benedictus in can. *Lex diuina*. 23. quæst. 2. quia absque ea commixtione vir & femina non fiunt una caro & vnus sanguis, ac proinde consanguinei vnus non fiunt affines alteri.

Addimus Primò (in quo etiam conueniunt Doctores) ad affinitatem non sufficere quamcumque sanguinum commixtionem, sed requiri eam

quæ ex se sit sufficiens ad generationem seminationem vnus carnis & prolis, nisi sterilitas aut aliquid aliud obster, quia absque ea commixtione qui aliter commisceantur, non fiunt una caro & vnus sanguis; quia fieri vnâ carnem seu vnum sanguinem, est fieri principium ex se sufficiens vnus carnis & prolis. Et sanè si ad affinitatem non esset necessaria commixtio generationi apta, non esset ad illam necessaria commixtio feminis viri cum femine, aut cum menstruâ feminae. Vnde ad affinitatem requisita est immixtio seminis prolifici viri, & non sufficit seminis eunuchorum, quia hæc inepta est generationi; neque sufficit immixtio seminis prolifici sodomiticæ facta, quia non est apta ad generationem, utpote non facta intra matricem feminae. Ita tamen dicta commixtio requisita est ad affinitatem, ut etiam sufficiat absque copulâ, seu visus femine penetratione, quomodocumque contingat absque copulâ, quamvis à casu & coactâ, & arte adhuc dæmonis (in quo contra Basilium lib. 7. cap. 33. Doctores communiter conueniunt) quia ea, quomodocumque fiat, quamvis absque copulâ, sufficit ut sic commixti fiant una caro & vnus sanguis, etiam si, qui nequit aliter commisceri nisi à casu vel arte dæmonis, non sit habilis ad matrimonium, ut dicemus Disputatione xxii. Difficultate 111. quia hic est moraliter impotens. Dicitur tamen affinitas, quod sit propinquitas ex copula carnali proveniens, quia dicta sanguinum commixtio, ex qua proximè provenit, fit regulariter mediâ copulâ.

Addimus Secundò (ut contra Sancium d. 64. & contra Basilium docent Innocentius in cap. *Fraternitatis*. de eo qui cognouit consanguineam, & Ludouicus Lopez 2. part. Instructio cap. 50.) non sufficere seminationem viri in matricem feminae in qua est sanguis menstruus ad generationem paratam, sed etiam requiri seminationem feminae, ut indicatur in can. *Lex diuina*. dum in eo requiritur sanguinis (id est seminis) commixtio: quia Galenus & Auicenna docent, quod etiam seminatio feminae est necessaria ad generationem, & sanè semen feminae non videtur ad aliud à natura institutum.

Ex dictis constat, ex matrimonio rato non consummato non oriri affinitatem, quod declarauit Pius V. in Breui, quod incipit, *Ad Romanam*.